

REGIO-OVEREENKOMST Pilot Regionale Energiestrategie FRYSLÂN

Met het vaststellen van deze overeenkomst geven alle overheden in Fryslân blijk van gezamenlijk bestuurlijk commitment om samen te werken aan de Pilot Regionale Energiestrategie van de VNG in samenwerking met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen (UvW). De kracht uit de samenleving gebruiken we door maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven nauw te betrekken bij het formuleren van de doelen en de uitvoering.

Doel van de Pilot Energiestrategie

De 24 Friese gemeenten, de Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân willen met de Pilot Energiestrategie gezamenlijk werken aan:

1. Het vergroten van het gevoel van urgentie voor een klimaatstrategie door energiebesparing en CO₂-reductie bij bewoners, bedrijven, en overheden;
2. De bewustwording van de effecten van de energietransitie op landschap en de leefomgeving en inzicht in de kansen voor onze economische ontwikkeling;
3. Een Friese regionale energiestrategie voor de korte termijn van 2023 met bijbehorende concrete acties gekoppeld aan een lange termijn doelstelling voor 2050, uitmondend in een gezamenlijke opgave voor Fryslân.

Inhoudelijke uitgangspunten

1. De regionale strategie voor de periode 2023-2035 uit te werken in het licht van de doelstelling om op de lange termijn (2040-2050) energieneutraal te zijn en de CO₂ uitstoot met 80-95% naar beneden te brengen. Hiervoor worden de energiegegevens van de provincie gebruikt, zoals ze in de Provinciale Energieagenda (2016) worden genoemd;
2. Bijdragen aan de provinciale en nationale doelstellingen en daarbij behorende activiteiten zoals beschreven in het Nationaal Energieakkoord;
3. Aandacht voor de ruimtelijke impact van de energietransitie;
4. De dialoog met de maatschappelijke partners en bedrijfsleven wordt georganiseerd vanuit zes inhoudelijke volgende thema's, te weten:
 - a. Gebouwde omgeving
 - b. Industrie en bedrijven
 - c. Hernieuwbare energie
 - d. Duurzame mobiliteit
 - e. Landbouw
 - f. Lokale initiatieven

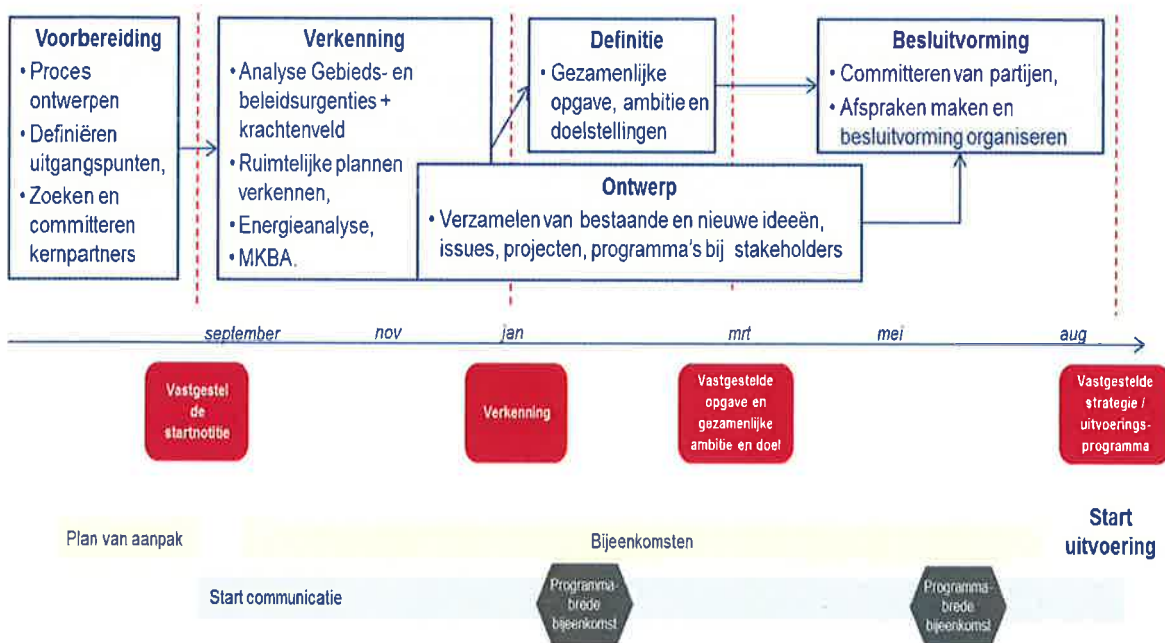
Dit doen we aan de hand van concrete beleidsprogramma's van verschillende sub regio's die in het kader van Streekwurk zijn opgesteld, plannen van individuele gemeenten en het Wetterskip Fryslân en ontwikkelingen en projecten die thans in Fryslân lopen. Zo zijn er vele projecten van PV-velden in uitvoering, wordt gewerkt aan mono-vergisting, is de vereniging Circulair Fryslân onlangs opgericht en zijn er vele projecten in uitvoering door maatschappelijke partijen, zoals de Friese Milieu Federatie, Doarpwurk en Ús Koöperaasje.

Procesmatige uitgangspunten

1. Kracht van de samenleving gebruiken en in de programmeringsfase te onderzoeken waar de uitvoeringskracht gevonden kan worden, het gaat om maatschappelijke partijen, bedrijven en kennisinstellingen;
2. Bottom-up vanuit regionaal perspectief aan de hand van concrete ontwikkelingen,
3. Daarnaast is het de bedoeling om de bestaande provinciale trajecten (denk aan o.a. Energieagenda, Warmteplannen, Omgevingsvisie) gericht op energie, in te vlechten in dit traject.

De resultaten uit de regionale energiestrategie te gebruiken als input in deze trajecten. En daarbij gebruik te maken van al aanwezige netwerken en kennis.

Procesgang

Figuur 1. Processtappen Energiestrategie Fryslân

Het pilottraject bestaat uit twee fasen van elk 6 maanden. In de eerste fase wordt met relevante stakeholders de gezamenlijke opgave, ambitie en doelstellingen vastgesteld en wordt deze vertaald naar ruimtelijk uitvoerbare plannen. In deze fase is het nadrukkelijk ook de bedoeling een lopende of startende casus mee te nemen. De tweede fase bestaat uit het opstellen van de afspraken, projecten en concrete businesscases. De projecten waarvoor draagvlak en financiering is kunnen al worden uitgevoerd. De regio geeft ook aan waar extra ondersteuning: financieel, organisatorisch of expertise en onderzoek nodig is.

Tijdsplanning

15 juli 2016 (streef datum, uitloop uiterlijk tot 30 augustus 2016): bestuurlijke accordering van overeenkomst door alle gemeenten, provincie en waterschap (collegebesluit/bestuursbesluit).
31 augustus 2016: afstemming met bedrijfsleven en maatschappelijke partners over deelname en bijdragen.

1 september 2016: start Pilottraject, 1e fase/ gezamenlijk opstellen plan van aanpak in lijn met gewenste resultaten onder leiding van programmamanager.

1 maart 2017: 2e fase/ opstellen afspraken, projecten en concrete businesscases

31 augustus 2017: einde pilot, opleveren resultaten, collegebesluiten over vervolg

Organisatie en verantwoordelijkheden

De Energiestrategie is vooral een proces met de samenleving. Dit wordt tot uiting gebracht in de governance van het traject (zie figuur 2). De verschillende onderdelen van de organisatiestructuur zijn als volgt te duiden.

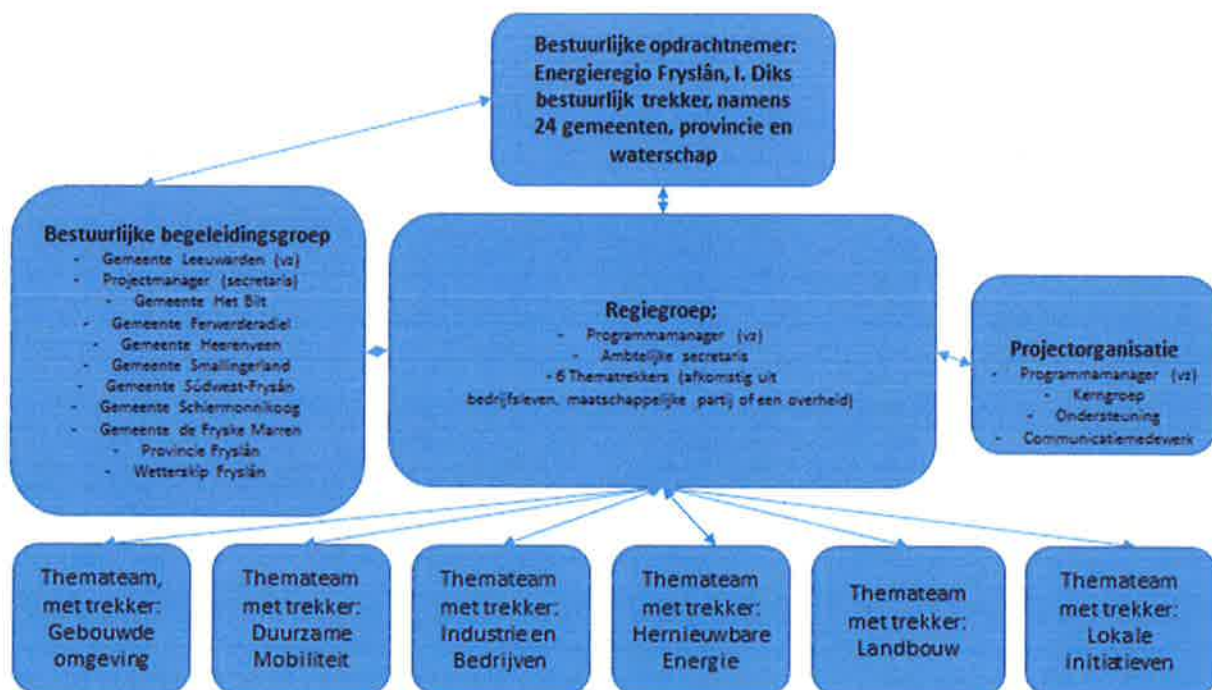
Bestuurlijke opdrachtnemer: De wethouder van de gemeente Leeuwarden is namens de regionale en lokale overheden de bestuurlijk trekker en ondertekent het Regiocontract met de VNG. Op provinciaal niveau, waterschaps niveau en gemeentelijk niveau zijn respectievelijk het college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het waterschap en het college van B&W bevoegd om

tot privaatrechtelijke rechtshandelingen te besluiten. Respectievelijk de Commissaris van de Koning, de dijkgraaf en de burgemeester zijn bevoegd overeenkomsten te ondertekenen namens de provincie/gemeente. Deze organen en personen dienen dus allemaal in te stemmen met de ondertekening door wethouder Diks. **De regiegroep:** De regiegroep bestaat uit de trekkers van de 6 themawerkgroepen. Deze afgevaardigden hebben het statuut van een bestuurder en zijn uit het bedrijfsleven, maatschappelijke partij of een overheid afkomstig. We zorgen hierbij voor een goede mix vanuit de drie gremia. De Regiegroep wordt aangevuld met ambtelijke ondersteuning en de programmamanager.

De **bestuurlijke begeleidingsgroep** van de Energieregio fungeert als bestuurlijk klankbord. Deze groep is opgericht na het uitrollen van de regionale ondersteuningsstructuur van de VNG voor het Energie akkoord. Voor dit traject worden de portefeuillehouders Duurzaamheid/Energie van de provincie en Wetterskip toegevoegd.

De zes themagroepen worden ook gemengd samengesteld met afgevaardigden van het bedrijfsleven en bestuurders en /of ambtenaren en maatschappelijke partners.

De projectorganisatie of Programmteam zorgt voor procesdoorloop, planning en organisatie en logistiek en secretariële ondersteuning.

Figuur 2 Organisatiestructuur

Bestuurlijke Besluitvorming

De opgestelde strategie en het uitvoeringsprogramma die als eindresultaat na circa 1 jaar wordt opgeleverd zal door de betrokken colleges en het dagelijks bestuur vastgesteld moeten worden. In 2018 en voor 7 gemeenten in Fryslân eind 2017 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Het traject geeft inhoudelijke voedingsbodem om resultaten in volgende collegeakkoorden op te gaan nemen.

Resultaten kunnen worden gebruikt als input voor de omgevingsvisie, waarover betrokken portefeuillehouders al hebben aangegeven dat provincie, gemeenten en waterschap hier via een gezamenlijk traject het draagvlak organiseren om tot de omgevingsvisie te komen. Met de uitkomsten van de pilot kan het hoofdstuk energie worden gebruikt voor de omgevingsvisies.

De regio verbindt zich met het ondertekenen van dit contract aan de opdracht en stuurt de programmamanager vanuit deze opdracht aan. De VNG betaalt programmamanager uit na goedkeuring van factuur door de regio.

Ondersteuning

In de regio is de volgende kennis en expertise voor handen:

- i. Draagvlak en bewonersparticipatie (oa. Energiewerkplaats/FMF)
- ii. Actor en stakeholder analyse (idem)
- iii. Begeleiding marketing en communicatie
- iv. Kosten en baten duurzame energietechnieken (EKwadraat/KNN)

Gevraagde expertise van buiten de regio:

- i. Procesbegeleiding energieke samenleving
- ii. Nationale Energie Atlas
- iii. Ruimtelijke energie-ateliers
- iv. Doorrekenen business cases
- v. Omgevingsmanagement

Inzet deelnemende partijen

Eigen inbreng van deelnemende partijen in uren (procesbegeleiding, bestuurlijke besluitvorming, bijeenkomsten), projecten zijn:

In ureninzet zal dit globaal 40 uur gemiddeld per deelnemende partij betekenen voor de looptijd van het project tot eind augustus 2017.

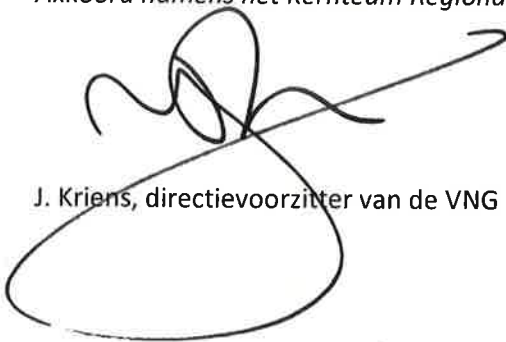
Akkoord bestuurlijk trekker regio Fryslân, gemandateerd door alle Friese gemeenten, Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân, d.d. 31 augustus 2016:

L.I. Diks, wethouder gemeente Leeuwarden

Akkoord namens het Kernteam Regionale Energiestrategie, d.d. september 2016:

J. Kriens, directievoorzitter van de VNG

Programmamanager

B. Brouwer, Berenschot

Ambtelijke contactpersoon

G.J. Kuipers, gemeente Leeuwarden

Deelnemende overheden

Gemeente	Achtkarspelen	www.achtkarspelen.nl
Gemeente	Ameland	www.ameland.nl
Gemeente	Het Bildt	www.hetbildt.nl
Gemeente	Dantumadiel	www.dantumadiel.eu
Gemeente	Dongeradeel	www.dongeradeel.nl
Gemeente	Ferwerderadiel	www.ferwerderadiel.nl
Gemeente	Franekeradeel	www.franekeradeel.nl
Gemeente	De Fryske Marren	www.defryskemarren.nl
Gemeente	Harlingen	www.harlingen.nl
Gemeente	Heerenveen	www.heerenveen.nl
Gemeente	Kollumerland c.a.	www.kollumerland.nl
Gemeente	Leeuwarden	www.leeuwarden.nl
Gemeente	Leeuwarderadeel	www.leeuwarderadeel.nl
Gemeente	Littenseradiel	www.littenseradiel.nl
Gemeente	Menameradiel	www.menameradiel.nl
Gemeente	Ooststellingwerf	www.ooststellingwerf.nl
Gemeente	Opsterland	www.opsterland.nl
Gemeente	Schiermonnikoog	www.schiermonnikoog.nl
Gemeente	Smallerland	www.smallerland.nl
Gemeente	Súdwest-Fryslân	www.gemeentesudwestfryslan.nl
Gemeente	Terschelling	www.terschelling.nl
Gemeente	Tytsjerksteradiel	www.tytsjerksteradiel.nl
Gemeente	Vlieland	www.vlieland.nl
Gemeente	Weststellingwerf	www.weststellingwerf.nl
	Provincie Fryslân	www.fryslan.fr
	Wetterskip Fryslân	www.wetterskipfryslan.nl

Overzicht van aantal beleidsproducten en lopende projecten en/of projecten in opstart die bijdragen aan energiestrategie

- Provinciale aan 'Energie agenda', door provincie. Vaststelling naar verwachting juni/juli 2016
- Leeuwarden Energie agenda 2020, gemeente Leeuwarden
- Energiebeleid (Rechtvaardige Duurzaamheid), gemeente Súdwest-Fryslân,
- Energiestrategie Anno-gemeenten, samenwerkende gemeenten in Noordoost Fryslân (Ferwerderadiel, Dongeradeel, Dantumadiel, Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Kollumerland)
- Waddeneilanden zelfvoorzienend, samenwerkende Waddeneilanden
- PV-parken in verschillende gemeenten, opschaling PV-velden in Weststellingwerf, Heerenveen, Ooststellingwerf, Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Ameland en Leeuwarden.
- Onderzoek plaatsing zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en aan de gemeente gelieerde organisaties, gemeente Smallingerland
- project monovergisters bij zuivelboerderijen via Friesland Campina
- Wetterskip Fryslân: Energiefabriek bij Wetterskip Fryslân
- Circulair Fryslân, Omrin
- Groen gas/Bio LNG: Omrin
- Geothermie door BGDD, Leeuwarden
- Energieloketten voor energiebesparing bij particuliere woningvoorraad, alle gemeenten door DBL.
- Stroomversnelling: Nul-op-de-meter woningen, verschillende gemeenten
- Fumo: energiescans bedrijven